

GERÇEK OLMAYAN VEKÂLETSİZ İŞ GÖRMENİN SİSTEMATİK AÇIDAN BORÇLAR KANUNUNDAKİ YERİ VE 2020 İSVİÇRE BORÇLAR KANUNU TASARISI'NDAKİ DURUM

H. Kübra ERCOŞKUN ŞENOL*

ÖZ

Vekâletsiz iş görme Türk Borçlar Kanunu'nun "Özel Borç İlişkileri" başlıklı İkinci Kısımında düzenlenmiştir (m. 526-531). Vekâletsiz iş görme, "gerçek" ve "gerçek olmayan" vekaletsiz iş görme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İş sahibinin menfaatlerine ve farazi iradesine uygun olarak yapılan iş, gerçek vekâletsiz iş görmedir. Buna ek olarak, yapılan iş, iş sahibinin yasaklarına aykırı olmamalıdır. İş görenin bir başkasının işini hukuka aykırı ve kötüniyetli olarak kendi menfaatine görmesi ise gerçek olmayan vekâletsiz iş görmedir. Gerçek vekâletsiz iş görme, sözleşme (vekâlet) benzeri, gerçek olmayan vekâletsiz iş görme ise haksız fiil benzeri bir durum olarak iş görenin sorumluluğuna yol açmaktadır. Başlı başına bir borç kaynağı olan gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin, gerçek vekâletsiz iş görme ile birlikte, Türk Borçlar Kanunu'nun Genel Hükümler'i arasında (hatta haksız fiilden hemen sonra) düzenlenmesi gerekirken, özel borç ilişkilerini düzenleyen İkinci Kısımında yer alması uygun değildir. 2020 İsviçre Borçlar Hukuku Tasarısı'nda gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemeler genel hükümler arasında yapılmıştır. Fakat Tasarı'nın bu husustaki sistematigiğine yöneltilebilecek birçok eleştiri de mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: *Vekâletsiz İş Görme, Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme, Türk Borçlar Kanunu'nun Genel Hükümleri, Özel Borç İlişkileri, Türk Borçlar Kanunu'nun Sistematigi.*

THE PLACE OF UNREAL ACTING WITHOUT AUTHORITY IN THE SYSTEMATIC CODE OF OBLIGATION AND STATUS OF 2020 SWITZERLAND DRAFT OF OBLIGATIONS

ABSTRACT

Agency without authority is regulated in the Second Division Turkish Code of Obligations, entitled "The Specific Contractual Relations" (pp. 526-531). Agency without authority is classified as "real" and "unreal". The business conducted in accordance with the owner's interests and presumed intentions is considered real agency without authority. In addition to this, the conducted business shall not be

* Doktor Öğretim Üyesi, Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, kubra.ercoskun@atauni.edu.tr.

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 07/06/2018

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 09/11 /2018

contrary to the prohibitions of the principal. If the agent conducts the business of the principal unjustly and maliciously on his own interests, there is unreal agency without authority. The liability of the agent in real agency without authority bases on quasi-contract. On the contrary, the agent in unreal agency without authority is liable on the grounds of quasi-tort to the principal for his agency activities. It would have been more appropriate to handle the unreal agency without authority by itself as a source of obligation in the First Division of the Turkish Code of Obligations, entitled "General Provisions" (further after act of injustice). Unreal acting without authority is regulated in the general division in 2020 Switzerland Draft of Obligations. But there are many of critics can directed against this systematic of the Draft.

Key Words: *Acting Without Authority, Insubstantial Acting Without Authority, The General Rules of Turkish Code of Obligations, Private Debt Obligations, Systematic Turkish Code of Obligations*

GİRİŞ

Vekâletsiz iş görme, Türk Borçlar Kanunu'nun¹ (TBK) "Özel Borç İlişkileri" ile ilgili İkinci Kısmı'nın, "Vekâlet İlişkileri" başlıklı Dokuzuncu Bölümü'nden sonra, Onuncu Bölümü'nde düzenlenmiştir (m. 526-531) (Das Schweizerische Obligationenrecht² - OR Art. 419-424). Ancak gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemenin TBK'nın Genel Hükümleri yerine Özel Borç İlişkileri ile ilgili Kısmı'nda yapılmış olmasını, haklı olarak eleştirenler de mevcuttur³.

¹ Kanun No: 6098, Kabul Tarihi: 11.01.2011, RG: 04.02.2011 - 27836.

² İsviçre Borçlar Kanunu, Kabul Tarihi: 30.03.1911, AS 27 317.

³ Jörg SCHMID, **ZK - Zürcher Kommentar Band/Nr. V/3a: Die Geschäftsführung ohne Auftrag, Art. 419-424 OR Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)**, (Hrsg. Peter GAUCH), 3. Auflage, Schulthess, 1993, OR Art. 423 N. 6; Rolf H. WEBER, **Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht Obligationenrecht I Art. 1-529 OR**, 2. Auflage, (Hrsg. Heinrich HONSELL, Nedim Peter VOGT, Wolfgang WIEGAND), Helbing Lichtenhahn, Basel, 1996, OR Vor. Art. 419-424 N. 2, OR Art. 423 N. 2; Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm: Borçlar Hukukuna Giriş-Hukuki İşlem-Sözleşme**, C. I, 6. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2014, s. 71; Roma SEROZAN, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm: İfa-İfa Engelleri-Haksız Zenginleşme**, C. III, 6. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2014, s. 139; Mustafa Alper GÜMÜŞ, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. II, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 225; Fikret EREN, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 4. Baskı, Yetkin, Ankara, 2014, s. 843-844; Ece BAŞ-SÜZEL, **Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş**

Bu eleştiriler etkisini göstermeye başlamış olacak ki; 2020 İsviçre Borçlar Kanunu Tasarısı'nda, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenleme (Art. 69-72), “*Haksız elde edilen kazancın iadesi*” başlığıyla, haksız (sebepsiz) zenginleşme kurumu kapsamında yapılmıştır (Art. 64-72)⁴. Bu düzenlemenin hemen ardından da bağımsız bir borç kaynağı olarak caiz gerçek vekâletsiz iş görmeye yer verilmiştir (Art. 73-78)⁵. Her ne kadar gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye genel hükümlerde yer verilmesi isabetli olsa da, bu düzenleme birçok yönden eleştirilebilir niteliktedir.

Bu çalışmada öncelikle gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin, gerçek vekâletsiz iş görme ile birlikte TBK'nın ve OR'un özel borç ilişkileri ile ilgili İkinci Kısımlarında vekâlet sözleşmesinin hemen ardından düzenlenmiş olmasına yönelik eleştiriler incelenecektir. Bunun ardından OR 2020'nin bu husustaki düzenlemesi ele alınacaktır. Bu incelemeye geçmeden önce gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin hüküm ve sonuçlarına da kısaca değinilecektir.

I. GERÇEK OLMAYAN VEKÂLETSİZ İŞ GÖRME

A. Kavram

Vekâletsiz iş görme öğretide, gerçek ve gerçek olmayan vekâletsiz iş görme olarak ikiye ayrılmaktadır⁶. İş görenin vekâleti olmaksızın, iş sahibinin

---

Görme ve Menfaat Devri Yaptırımı, On İki Levha, İstanbul, 2015, s. 15-16; Azra ARKAN-AKBİYİK, **Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme**, Alfa, İstanbul, 1999, s. 25, 76, 87, 102.

⁴ Christine CHAPPUIS/Jacques de WERRA, **Schweizer Obligationenrecht 2020 Entwurf für einen neuen allgemeinen Teil / Code des obligations suisse 2020 - Projet relatif à une nouvelle partie générale**, (Hrsg. Claire HUGUENIN, Reto M. HILTY), Schulthess, Zürich, 2013, OR 2020 Vor. Art. 64-72 N. 12.

⁵ Claire HUGUENIN/Christine CHAPPUIS, OR 2020 Vor. Art. 73-78 N. 1, 3, 9-10.

⁶ SCHMID, ZK, OR Vor. Art 419-424 N. 13-15; Theo GUHL/Anton K. SCHNYDER ve diğerleri, **Das Schweizerische Obligationenrecht mit Einschluss des Handels- und Wertpapierrechts**, 9. Auflage, Schulthess, 2000, § 49 N. 38, 44; Herman BECKER, **İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi**, İkinci Bölüm Çeşitli Sözleşme İlişkileri Madde: 184-551 (Çev. A. Suat DURA), Yargıtay Yayınları, Ankara, 1993, s. 769, 786; Hüseyin HATEMİ/Rona SEROZAN/Abdülkadir ARPACI, **Borçlar Hukuku Özel Bölüm**, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1992, s. 488; Cevdet YAVUZ/Faruk ACAR/Burak ÖZEN, **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 10. Baskı, Beta, İstanbul, 2014, s. 1360; BAŞ-SÜZEL, s. 9. Öğretide vekâletsiz iş görmenin caiz gerçek vekâletsiz iş görme, caiz olmayan gerçek vekâletsiz iş görme, iyiniyetli gerçek olmayan vekâletsiz iş görme (işe karışma) ve kötüniyetli gerçek olmayan vekâletsiz iş görme (iş gaspı) şeklinde dördü bir ayrımı da yapılmaktadır. Eva MAISSEN/Claire HUGUENIN/Reto M. JENNY, **CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht: Vertragsverhältnisse Teil 2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft Art. 319-529 OR**, (Hrsg. Claire HUGUENIN/Markus MÜLLER-CHEN), 3. Auflage, Schulthess, Zürich, 2016, OR Art. 419 N. 1-4;

menfaatine ve varsayılan iradesine uygun olarak ve onun geçerli bir yasaklamasına aykırı olmayarak gördüğü iş, gerçek vekâletsiz iş görmenin konusunu oluşturmaktadır⁷. İş görenin bir başkasının işini haksız bir biçimde ve kötünietli olarak kendisinin veya üçüncü bir kişinin menfaatine görmesi ise, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmedir⁸. İş sahibinin yasaklamasına karşın onun menfaatine görülen işin, gerçek olmayan vekâletsiz iş görme kapsamında olup olmadığı ise öğretilerde tartışmalıdır⁹.

Öğretilerdeki bir görüşe göre, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmede iyiniyetli veya kötünietli iş gören ayırımı yapmak yersizdir. İyiniyetli olsa da, haksız bir biçimde başkasının işini kendisinin menfaatine gören kişi, gerçek olmayan vekâletsiz iş gören kapsamında değerlendirilmelidir¹⁰. Buna karşılık gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin yaptırımı, ileride inceleneceği üzere, bir özel hukuk cezası niteliğinde olduğundan¹¹, öğretilerde her ne kadar Kanun'da açıkça zikredilmemiş olsa da, iş görenin kötünietinin, gerçek olmayan

SCHMID, **ZK**, OR Vor. Art 419-424 N. 18-19, 21-22; WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 7 vd.; EREN, **Özel Hükümler**, s. 829, 834, 842-843; GÜMÜŞ, s. 225 vd.; ARKAN-
AKBIYIK, s. 15-16.

⁷ EREN, **Özel Hükümler**, s. 831. Diğer benzeri tanımlar için bkz.; GUHL/SCHNYDER, § 49 N. 38; Halûk TANDOĞAN, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. 2, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 676.

⁸ EREN, **Özel Hükümler**, s. 841. Diğer benzeri tanımlar için bkz.; Claire HUGUENIN, **Obligationenrecht - Allgemeiner und Besonderer Teil**, Schulthess, 2012. N. 2162; Roger RUDOLPH, **OFK - OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht**, (Hrsg. Jolanta KREN KOSTKIEWICZ, Stephan WOLF, Marc AMSTUTZ, Roland FANKHAUSER), 3. Auflage Orell Füssli Verlag, 2016, OR Art. 423 N. 1; WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 11, OR Art. 423 N. 1; Sera Reyhani YÜKSEL, **Vekâletsiz İş Görme Kısa Şerhi**, (Ed. Hakan TOKBAŞ), Aristo, İstanbul, 2018, s. 64; BAŞ-SÜZEL, s. 7-8.

⁹ Bu durumun da gerçek olmayan vekâletsiz iş görme kapsamında olduğu görüşünde; WEBER, OR Art. 423 N. 3; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1368 dn. 55; YÜKSEL, s. 64-65; BAŞ-SÜZEL, s. 36. Aksi görüşte: Eugen BUCHER, **OR Besonderer Teil**, 3. Auflage, elektronischen Version, 1988, (<http://www.eugenbucher.ch/obligationenrecht/or-besonderer-teil-3-aufgabe-1988/>), erişim: 08.05.2018, s. 263.

¹⁰ BECKER, s. 786; GUHL/SCHNYDER, § 49 N. 46; Hüseyin Avni GÖKTÜRK, **Borçlar Hukuku İkinci Kısım: Akdın Muhtelif Nevileri**, Güney, Ankara, 1951, s. 526; Necip BİLGE, **Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1971, s. 330-331; Serap HELVACI/Gülşah Sinem AYDIN: “*Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekâletsiz İşgörmeye Kusurunun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu*”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C.23, Sa. 1, 2017, s. 284-285; Pınar UZUN-ŞENOL: “*Vekâletsiz İş Görmede İş Görenin Hukuki Durumu*”, **FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, Sa. 3, 2014, s. 305.

¹¹ WEBER, OR Art. 423 N. 13; Hülya ATLAN-KAZAN: “*Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme*”, **Sakarya Hukuk Dergisi**, C. 2, Sa. 2, 2014, s. 168; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 496; SEROZAN, s. 139; BAŞ-SÜZEL, s. 79, 179-181.

vekâletsiz iş görmenin zorunlu unsurlarından biri olarak kabul edilmesi gerektiği de haklı olarak ileri sürülmektedir^{12,13}. Bu son görüş doğrultusunda TBK m. 530 kapsamında yer almayan iyiniyetli gerçek olmayan vekâletsiz iş görene, sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanması gerektiği de savunulmaktadır¹⁴.

OR 2020 Art. 69'da da bir kişinin hukuken korunan bir menfaatine tecavüz eden ve bu sayede kazanç elde eden kişinin, başkasının menfaatine tecavüz ettiğini bilmediğini ve bilmesi de gerekmediğini ispat etmedikçe, bu kazancı kısmen veya tamamen hak sahibine iade etmek zorunda olduğu düzenlenmiştir¹⁵. Böylece OR 2020'de kötüniyetin gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin bir unsuru olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu düzenleme, öğretide kötüniyetin vekâletsiz iş görmenin unsurlarından biri olduğu yolundaki haklı görüşe kanuni bir temel sağlamaktadır. Zira Türk Medeni Kanunu'nun¹⁶ (TMK) 3. maddesi (Schweizerisches Zivilgesetzbuch¹⁷ - ZGB Art. 3) nedeniyle iyiniyet ancak kanunun öngördüğü hallerde ve ölçüde koruyucu bir

¹² SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 36, 147, 163-164; MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 1, 4, 11; BUCHER, s. 261; WEBER, OR Art. 423 N. 8, 11; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 3; HUGUENIN, N. 2159, 2176, 2188; EREN, **Özel Hükümler**, s. 842; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 495, 496; GÜMÜŞ, s. 246; BAŞ-SÜZEL, s. 43-45, 46; ARKAN-AKBİYİK, s. 42; Hayriye ŞEN-DOĞRAMACI: "*Bir Borç Kaynağı Olarak Vekâletsiz İş Görme*", **Medeni Kanun'un ve Borçlar Kanunu'nun 90. Yılı Uluslararası Sempozyumu: 1926'dan Günümüze Türk-İsviçre Medeni Hukuku**, C. II, Yetkin, Ankara, 2017, s. 1498-1499; ATLAN-KAZAN, s. 153, 163-164, 183. (TBK'nın yürürlüğe girmesinden önce) TBK Tasarısı'nda, iş görenin kötü niyetli olması gerektiğini vurgulayacak şekilde hükmün yeniden kaleme alınmasının gerekli olduğu görüşünde; Erden KUNTALP ve diğerleri, **Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'na İlişkin Değerlendirmeler**, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2005, s. 254.

¹³ Fikir ve sanat eserleri hukukunda, iş görenin kötüniyetli olmadığı gerekçesiyle kazancın kendine bırakılmaması gerektiği görüşünde; Ünal, **TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku**, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, s. 335; Fırat ÖZTAN, **Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2008, s. 680.

¹⁴ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 34, 164; WEBER, OR Art. 423 N. 8; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 3; HUGUENIN, N. 1799, 1826, 2189; Pierre TERCIER/Pascal PICHONNAZ/H. Murat DEVELİOĞLU, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, On İki Levha, İstanbul, 2016, s. 559; Hüseyin Can AKSOY: "*Vekâletsiz İş Görende İşi Vekâletsiz Olarak Görme Bilinci Aranmalı mıdır*", **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 75, Sa. 1, 2017, s. 110; SEROZAN, s. 324-325; GÜMÜŞ, s. 252; BAŞ-SÜZEL, s. 50-51; ARKAN-AKBİYİK, s. 42, 74; ŞEN-DOĞRAMACI, s. 1499.

¹⁵ CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 69 N. 6.

¹⁶ Kanun No: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG: 08.12.2001 - 24607.

¹⁷ İsviçre Medeni Kanunu, Kabul Tarihi: 10.12.1907, AS 24 233.

rol oynayabilmektedir¹⁸.

OR 2020'de Art. 69'da dikkat çeken bir diğer husus da iş görenin, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin yaptırımından kurtulabilmek için iyiniyetli olduğunu ispat etmek zorunda olmasıdır. Aslında TMK m. 3'e göre kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda asıl olan iyiniyetin varlığıdır, ancak durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz. Normalde iş sahibinin iş görenin kötünüyetini ispat etmesi gerekirken¹⁹, OR 2020'de bu esas tersine çevrilmiştir²⁰. Öğretide de iş görenin kendisinin iyiniyetli olduğunu ispat etmesinin, iş sahibinin iş görenin kötünüyetli olduğuna ispat etmesine nazaran daha kolay olduğu gerekçesiyle ispat külfetinin iş görene yüklenmesi gerektiği yolunda bir görüş mevcuttur²¹.

B. Uygulama Alanı

Gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye daha çok kişilik hakkıyla²² (TMK m. 25/3, ZGB Art. 28a Abs. 3), fikri ve sınai haklar²³ (Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu²⁴ - FSEK m. 70/3, Sınai Mülkiyet Kanunu²⁵ - SMK m. 151/2-b; Urheberrechtsgesetz²⁶ Art. 62 Abs. 2, Markenschutzgesetz²⁷ Art. 55 Abs.

¹⁸ Halil AKKANAT, **Türk Medeni Hukukunda İyiniyetin Korunması**, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2010, s. 167 vd.; M. Kemal OĞUZMAN/Nami BARLAS, **Medeni Hukuk: Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar**, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s. 248; Mustafa DURAL/Suat SARI, **Türk Özel Hukuku: Temel Kavramlar ve Medenî Kanunun Başlangıç Hükümleri**, C. I, 10. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2015, s. 231-232.

¹⁹ MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 12; SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 37; Hâluk TANDOĞAN, **Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk - İsviçre Hukuku Bakımından Vekâletsiz İş Görme**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1957, s. 203-204.

²⁰ CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 69 N. 9.

²¹ BAŞ-SÜZEL, s. 53-54. Fikir ve sanat eserleri hukuku bakımından bu görüşte; TEKİNALP, s. 335; ÖZTAN, s. 680.

²² SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 43 vd.; BAŞ-SÜZEL, s. 273 vd.; ARKAN-AKBİYİK, s. 76 vd.

²³ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 47 vd.; BAŞ-SÜZEL, s. 292 vd.; 299 vd.; ARKAN-AKBİYİK, s. 84-86, 94 vd.

²⁴ Kanun No: 5846, Kabul Tarihi: 05.12.1951, RG: 03.12.1951 - 7981.

²⁵ Kanun No: 6769, Kabul Tarihi: 22.12.2016, RG: 10.01.2017 - 29944.

²⁶ İsviçre Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Kabul Tarihi: 9.10.1992, AS 1993 1798.

²⁷ İsviçre Markaların Korunması Kanunu, Kabul Tarihi: 28.08.1992, AS 1993 274.

2) ve aynı haklar²⁸ gibi mutlak hakların ihlalinde²⁹ rastlanır³⁰. Bir kişinin fotoğraflarının onun izni alınmaksızın bir dergide kullanılması³¹, yazarının ölümünden sonra yakılmak üzere bir kişiye teslim edilen günlükler-mektupların kitap haline getirilerek satılması³², emin sıfatıyla zilyedin kendisine bırakılan şeyi yetkisi olmaksızın bir başkasına devretmesi³³, başkasına ait olan bir malın kiraya verilmesi³⁴, kira konusunun sözleşmeye aykırı olarak alt kiraya verilmesi³⁵, işçinin işveren tarafından kendisine teslim edilen aletleri bir üçüncü kişinin işinde veya bizzat kendi işinde kullanarak kazanç elde etmesi³⁶ halleri buna örnek olarak gösterilebilir.

²⁸ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 38 vd.

²⁹ İş görme yoluyla mutlak bir hakka yapılacak müdahalelerin gerçek olmayan vekâletsiz iş görme kapsamında olduğu görüşünde; GUHL/SCHNYDER, § 49 N. 44; SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 16; MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 7; WEBER, OR Art. 423 N. 6; BUCHER, s. 262; HUGUENIN, N. 2156, 2170; EREN, **Özel Hükümler**, s. 842; GÜMÜŞ, s. 244-245; BAŞ-SÜZEL, s. 55; ARKAN-AKBİYİK, s. 32, 64.

³⁰ GUHL/SCHNYDER, § 49 N. 44; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 2; EREN, **Özel Hükümler**, s. 842.

³¹ BAŞ-SÜZEL, s. 278.

³² YÜKSEL, s. 18; BAŞ-SÜZEL, s. 8.

³³ RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 2; HUGUENIN, N. 2172; Eren, **Özel Hükümler**, s. 842; GÜMÜŞ, s. 245.

³⁴ EREN, **Özel Hükümler**, s. 830; Yargıtay İBK 04.06.1958 tarih, E: 15 K: 6 (Karar için bkz.; Eraslan ÖZKAYA, **Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması**, 3. Baskı, Seçkin, Ankara, 2013, s. 1130-1134); Yargıtay 13. HD. 05.11.1981 tarih E: 6198 K: 6944; Yargıtay HGK 28.12.1983 tarih E: 3-495 K: 1400. Kararlar için bkz.; Mustafa Reşit KARAHASAN, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. 5, Beta, İstanbul, 2004, s. 1093, 1097-1098. Bu halde elde edilen kazancın devri talebine gerçek olmayan vekaletsiz iş görmeye ilişkin TBK m. 530'un değil, gerçek olmayan vekaletsiz iş görmenin özel bir görünümü olan kötüniyetli haksız zilyetlikte iadeye ilişkin TMK m. 995'in uygulanması gerektiği görüşünde; BAŞ-SÜZEL, s. 346. Aslında Yargıtay'ın 1958 tarih 15/6 sayılı kararında da bir kişinin başkasına ait olduğunu bildiği malı kendi malı gibi kiraya vererek kiralari toplaması halinde mal sahibinin açacağı davanın gerek TBK m. 530 gerekse TMK m. 995'e dayanan bir dava olarak tasnifinin mümkün olduğu, ancak tereddüt halinde TMK m. 530'a dayanan bir dava sayılacağı belirtilmiştir.

³⁵ SCHMID, **ZK**, OR Art. 473 N. 79; WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 17, OR Art. 423 N. 3, 6; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 2; HUGUENIN, N. 2172; EREN, **Özel Hükümler**, s. 842; BAŞ-SÜZEL, s. 61-62, 365-366. Alt kiranın yalnızca sözleşmeye aykırılık teşkil ettiği ve bu halde gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin söz konusu olamayacağı görüşünde; BECKER, s. 787; BUCHER, s. 262; Hâluk TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 119; ARKAN-AKBİYİK, s. 30.

³⁶ ARKAN-AKBİYİK, s. 65-66.

İş görmek suretiyle nispi hakların ve diğer ekonomik menfaatlerin ihlal edilmesi halinde de gerçek olmayan vekâletsiz iş görme gündeme gelebilir³⁷. Ancak bu durumda mutlak hak ihlallerinde olduğu gibi kendiliğinden mevcut olmadığından, hukuka aykırılık bağı bir kanun hükmüyle kurulmuş olmalıdır³⁸. Rekabet yasaklarının ihlali halinde doğan kazanç devri talepleri ile ilgili hükümler bu duruma örnek olarak gösterilebilir (TBK m. 553/2, TTK m. 231, 396; OR Art. 464 Abs. 2, Art 540 Abs. 2, Art. 557 Abs. 2, Art. 598 Abs. 2)³⁹. Öğretide bir malın iki defa satışı halinde nispi hakkın ihlali suretiyle gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin gündeme geleceği örneği verilse de⁴⁰, burada hukuka aykırılık bağı bulunmadığından, salt sözleşmeye aykırılığın söz konusu olduğu, diğer bir deyişle, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin gündeme gelmediği de haklı olarak ileri sürülmektedir⁴¹.

Haksız rekabet sebebiyle müşterileri, kredisi, meslekî itibarı, ticari faaliyetleri veya diğer ekonomik menfaatleri zarar gören kimsenin, kusurun varlığına bağlı olarak zararlarının tazminini isteyebileceği, ancak hâkimin tazminat olarak, haksız rekabet sonucunda davalının elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına hükmedebileceği de Türk Ticaret Kanunu'nun⁴² (TTK) 56. maddesinin 1. fıkrasında açıkça düzenlenmiştir (Bundesgesetz

³⁷ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 17, 69 vd.; WEBER, OR Art. 423 N. 6; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 2; HUGUENIN, N. 2156; EREN, **Özel Hükümler**, s. 842; GÜMÜŞ, s. 244; ARKAN-AKBIYIK, s. 29-30, 64. Sadece mutlak hakların ihlali halinde gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin söz konusu olabileceği görüşünde; BUCHER, s. 262.

³⁸ BAŞ-SÜZEL, s. 61-63. İsviçre öğretisinde de TBK m. 530'a göre talepte bulunabilmek için, iş gören tarafından müdahale edilen iş sahibine ait hukuk alanının, hukuk düzeni tarafından korunuyor olması gerektiği ileri sürülmektedir. MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 5 vd.; WEBER, OR Art. 423 N. 2, 6.

³⁹ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 75-76; WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 17, OR Art 423 N. 6; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 2; HUGUENIN, N. 2172; ARKAN-AKBIYIK, s. 93-94; BAŞ-SÜZEL, s. 62, 334-338. İşçinin rekabet yasağını ihlal etmesi halinde gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin söz konusu olamayacağı görüşünde; SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N; 82; HUGUENIN, N. 2172; BAŞ-SÜZEL, s. 329. Gerçekten de bu husustaki TBK m. 446/1'e (OR Art. 340b Abs. 1) göre, rekabet yasağına aykırı davranışa işçi, bunun sonucu olarak işverenin uğradığı bütün zararları gidermekle yükümlüdür. Yani burada elde edilen kazancın devri ile ilgili bir düzenleme yapılmış değildir. Bu görüşün aksine, TBK m. 446/1'in işverenin TBK m. 530'a başvurmasına engel olmadığı görüşünde; ARKAN-AKBIYIK, s. 68-69.

⁴⁰ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 83; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 2; EREN, **Özel Hükümler**, s. 842.

⁴¹ HUGUENIN, N. 2172; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 323-325; BAŞ-SÜZEL, 60-61.

⁴² Kanun No: 6102, Kabul Tarihi: 13.01.2011, RG: 14.02.2011 - 27846.

gegen den unlauteren Wettbewerb⁴³ Art 9 Ab. 3)⁴⁴.

Öğretide kötüniyetli haksız zilyedin elde ettiği ürünlerden sorumluluğuna ilişkin TMK m. 995/1'in (ZGB Art. 940/1) de gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin özel bir düzenleme olduğu kabul edilmektedir⁴⁵.

C. Yaptırım

Gerçek olmayan vekâletsiz iş görme halinde iş sahibi, iş görenin kendi menfaatine yapmış olduğu işlerden doğan faydaları edinme hakkına sahiptir (TBK m. 530, OR Art. 423 Abs. 1)⁴⁶. Elde edilen kazancın devrine yönelik bu yaptırım, diğer özel hukuk yaptırımlarından oldukça farklıdır. Şöyle ki; sözleşmeye aykırılık veya haksız fiil nedeniyle tazminat talep edebilmenin temel şartı bir zararın varlığıdır ve zararı aşan miktarda bir tazminata da hükmedilemez⁴⁷. Kabul ettiğimiz fikre göre, fakirleşme, sebepsiz zenginleşmenin bir şartı olduğundan⁴⁸, sebepsiz zenginleşmeye göre iade

⁴³ İsviçre Haksız Rekabet Kanunu, Kabul Tarihi: 19.12.1986, AS 1988 223.

⁴⁴ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 58; Füsün NOMER ERTAN, **Haksız Rekabet Hukuku**, On İki Levha, İstanbul, 2016, s. 424-425; BAŞ-SÜZEL, s. 312 vd.; ATLAN-KAZAN, s. 183. Ancak kanaatimizce de haklı olarak, bu hükümden tüm haksız rekabet hallerinde gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin söz konusu olduğu sonucunun çıkarılmaması gerektiği görüşünde; NOMER/ERTAN, s. 427; ARKAN-AKBİYİK, s. 92; ATLAN-KAZAN, s. 183. Gerçekten de haksız rekabet başkasına ait bir işin görülmesi suretiyle gerçekleştirilmişse, ancak bu halde gerçek olmayan vekâletsiz iş görme gündeme gelebilir.

⁴⁵ HUGUENIN, N. 2217; BUCHER, s. 256; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 316; BAŞ-SÜZEL, s. 265-266, 341-342; ARKAN-AKBİYİK, s. 83-84; ATLAN-KAZAN, s. 182. Bu halde gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin TBK m. 530'un değil, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin özel görünümü olan kötüniyetli haksız zilyetlikte iadeye ilişkin TMK m. 995/1'in uygulanması gerektiği görüşünde; SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 193; HUGUENIN, N. 2217; BUCHER, s. 256; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 316; BAŞ-SÜZEL, s. 265-266, 341-342.

⁴⁶ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 93; MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 13; WEBER, OR Art. 423 N. 13; GUHL/SCHNYDER, § 49 N. 45; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 4; HUGUENIN, N. 2179; BUCHER, s. 234-264; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 192; TANDOĞAN, **C. II**, s. 681; GÜMÜŞ, s. 247; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1368; EREN, **Özel Hükümler**, s. 846; ARKAN-AKBİYİK, s. 47; BAŞ-SÜZEL, s. 78.

⁴⁷ M. Kemal OĞUZMAN/M. Turgut ÖZ, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 1, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s. 382, 425; M. Kemal OĞUZMAN/M. Turgut ÖZ, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 2, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017, s. 85, 114; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 72; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 3, 193; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1368; BAŞ-SÜZEL, s. 80; ARKAN-AKBİYİK, s. 48.

⁴⁸ André BUSSY, **İsviçre - Türk Hukukunda Sebepsiz Zenginleşme (Haksız İktisap)** (Çev. Kemal Tahir GÜRSOY), Ankara, 1948, s. 52; Turgut ÖZ, **Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme: Borçlar Kanunu 61-66. Maddelerine İlişkin İçtihatlar İle**, Kazancı, İstanbul, 1990, s. 40-45; OĞUZMAN/ÖZ, **C. 2**, s. 330; Ahmet M. KILIÇOĞLU, **Borçlar**

talebinin sınırı da alacaklının fakirleştiği miktardır. Elde edilen kazancın devri yaptırımı ise, ne zararın ne de fakirleşmenin varlığına ve miktarına bağlıdır. Bu yönüyle gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye dayanan talep, alacaklı bakımından oldukça avantajlıdır⁴⁹ ve özel hukuk cezası niteliğindedir⁵⁰.

İş sahibi, iş görenin kendi menfaatine yapmış olduğu işlerden doğan faydaları edinme hakkına sahip olmakla birlikte, zenginleştiği ölçüde iş

Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2015, s. 527-529; Hüseyin HATEMİ/Emre GÖKYAYLA, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s. 199-200; Halûk Nami NOMER, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Baskı, Beta, İstanbul, 2015, s. 248; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 3, 193, 205; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 72; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1368; ARKAN-AKBİYİK, s. 48. Öğretideki bir diğer görüş ise, sebepsiz zenginleşmenin fakirleşme şartına bağlı olmaması gerektiğini, zira talebin zararlı sınırlı olmasının tazminat hukukunun bir özelliği olduğunu ve bunun da sebepsiz zenginleşmenin niteliğiyle bağdaşmadığını ileri sürmektedir. Sebepsiz zenginleşmenin işlevinin uğranılan kayıpları gidermek değil, hukuki bir sebebe dayanmaksızın başkası sayesinde elde edilen menfaatleri bu kişiye nakletmek olduğu da belirtilmektedir. Fikret EREN, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 21. Baskı, Yetkin, Ankara 2017, s. 887-889; Sefa REİSOĞLU, **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 23. Baskı, Beta, İstanbul, 2012, s. 275; O, Gökhan ANTALYA, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler: Haksız Fiil ve Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri**, C. II, Legal, İstanbul, 2015, s. 570-571; SEROZAN, s. 311-314; ATLAN-KAZAN, s. 184. Hâlbuki OĞUZMAN/ÖZ'ün de isabetle belirttikleri gibi bu son görüşün Türk - İsviçre hukuk sistemi bakımından karşılayacağı bir ihtiyaç yoktur. Zira bu hukuk sisteminde gerçek olmayan vekâletsiz iş görme kanunda açıkça düzenlenmiştir. Bu düzenleme kanunda yer almasaydı, bu eksiklik sebepsiz zenginleşmedeki fakirleşme şartı ortadan kaldırılarak; yani sebepsiz zenginleşmenin sınırları genişletilerek aşmaya çalışılabilirdi. OĞUZMAN/ÖZ, C. 2, s. 332. Aynı yönde; KILIÇOĞLU, **Genel Hükümler**, s. 527-528, 528-529; NOMER, s. 248; ARKAN-AKBİYİK, s. 71-72. Ancak sebepsiz zenginleşmeye ilişkin TBK m. 77'de fakirleşme şartının açıkça yer alması ve hükmün gerekçesinde yer alan “*öğreti ve uygulamada ortaya çıkan yeni anlayışa uygun olarak*” düzenlendiği ifadeleri, bu hususta şüphe yaratabilecek niteliktedir. Bu nedenle bazı yazarlar bu hükmün sebepsiz zenginleşmede fakirleşme unsurunun aranmayacağı yolundaki görüş dikkate alınarak düzenlendiğini ileri sürmektedirler. Fikret EREN, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Baskı, Yetkin, Ankara 2012, s. 866-867; SEROZAN, s. 312; REİSOĞLU, s. 275. Bizzat komisyonda yer alan Öz, madde gerekçesinin, maddenin görüşülmesi esnasında alınan karara aykırı olduğunu, görüşmeler esnasında yalnızca bu hükmün fakirleşme şartının aranması veya aranmamasına ilişkin bir yenilik getirmediğinin kararlaştırılmış olduğunu belirtmektedir. OĞUZMAN/ÖZ, C. 2, s. 333, dn. 78. Bu doğrultuda yeni hükmün fakirleşme koşulundan vazgeçmediği görüşünde; OĞUZMAN/ÖZ, C. 2, s. 333; KILIÇOĞLU, **Genel Hükümler**, s. 528; NOMER, s. 248.

⁴⁹ SCHMID, ZK, ORArt. 423 N. 99; BUCHER, s. 262; WEBER, ORArt. 423 N. 13; HUGUENIN, N. 1799, 1826; Andreas von TUHR, **Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı**, C. 1-2 (Çev. Cevat EDEGE), Yargıtay Yayınları, Ankara, 1983, s. 454; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 72-73; EREN, **Genel Hükümler - 21. Baskı**, s. 874; GÖKTÜRK, s. 526; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1368; BAŞ-SÜZEL, s. 80; ATLAN-KAZAN, s. 150, 168; UZUN-ŞENOL, s. 306.

⁵⁰ WEBER, OR Art. 423 N. 13; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 496; SEROZAN, s. 324; BAŞ-SÜZEL, s. 79, 179-181; ATLAN-KAZAN, s. 168.

görenin masraflarını ödemek ve onu giriştiği borçlardan kurtarmakla da yükümlüdür (TBK m. 530, OR Art. 423 Abs. 2). Öğretide iş görenin, iş sahibinden kendisine uygun bir ücret ödemesini talep edebileceği de ileri sürülmektedir⁵¹. Buna karşın, iş görenin ücret talep edemeyeceği görüşünde olan yazarlar da mevcuttur⁵². Kanaatimizce ilk görüş daha isabetlidir. Zira iş sahibinin zenginleşmesi talih ve tesadüflere bağlı olarak değil, hukuka aykırı bir şekilde davranmış olsa da, iş görenin emeğine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır⁵³.

Ne TBK’da ne de OR’da devredilmesi gereken menfaatin kapsamı hakkında bir düzenleme bulunmaktadır⁵⁴. OR 2020’de ise, öncelikle hak (iş) sahibinin, iş görenin elde ettiği kazancı ispatlaması gerektiği (Art. 70 Abs. 1)⁵⁵, ancak elde edilen kazancın tam olarak ispat edilemediği hallerde, bunu olayların olağan akışına göre mahkemenin belirleyeceği açıkça düzenlenmiştir (Art. 70 Abs. 2)⁵⁶. Bu düzenlemenin hemen ardından, Art. 70’e göre belirlenen kazançtan, bu kazancın elde edilebilmesi için yapıldığı ispat edilen ve makul olan masrafların düşürülebileceği belirtilmiştir (Art. 71)⁵⁷. Art. 72’de ise, mahkemenin tüm durum ve koşulları nazara alarak iade edilmesi gereken kazancı belirleyeceği hükme bağlanmıştır (Abs. 1). Aynı hükmün ikinci fıkrasında ise, mahkemenin özellikle hak sahibinin özel menfaatlerini güvence altına almak için iadenin gerekli olup olmadığını, ne ölçüde gerekli olduğunu (Ziff. a)⁵⁸, iade yükümlüsünün kazancın elde edilmesine kendi çabasıyla katkıda bulunup bulunmadığını ve bunun ölçüsünü (Ziff. b)⁵⁹ dikkate alması gerektiği hükme bağlanmıştır.

⁵¹ Halûk TANDOĞAN: “*Vekâletsiz İş Görenin Ücret Talebi*”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, Sa. 1-2, 1955, s. 390-391; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 300; Aydın ZEVLİLİLER/K. Emre GÖKYAYLA, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 14. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2014, s. 654; BAŞ-SÜZEL, s. 116.

⁵² SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 118; WEBER, OR Art. 423 N. 18; AKSOY, s. 108; ARKAN-AKBİYİK, s. 56-57; GÜMÜŞ, s. 249.

⁵³ Bu doğrultuda iş görene emeğine karşılık makul bir ücret verilmesinin hakkaniyete daha uygun olacağı görüşünde; ÖZKAYA, s. 1121.

⁵⁴ Öğretide bu hususta ileri sürülen görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.; MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 13 vd.; SCHMID, **ZK**, OR 423, N. 102 vd.

⁵⁵ CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 70 N. 2.

⁵⁶ CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 70 N. 3.

⁵⁷ CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 71 N. 3.

⁵⁸ CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 71 N. 4.

⁵⁹ CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 71 N. 6.

Bu düzenlemelerden yola çıkılarak, OR 2020'nin elde edilen kazancın devri yaptırımı bakımından haksız fiil hükümlerine paralel bir düzenleme getirdiği söylenebilir. Zira haksız fiilde de öncelikle zarar görenin zararın varlığını ve miktarını ispat etmesi gerekmektedir, ancak zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirlemektedir (TBK m. 50, OR Art. 42). Ardından hâkim, tazminatın kapsamını (ve ödeme biçimini) durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak tespit etmektedir (TBK m. 51/1, OR Art. 43/1). Hâkimin tazminatın miktarını indirebileceği veya tazminatı tamamen kaldırabileceği haller de bulunmaktadır (TBK m. 52, OR Art. 44). Gerçi OR 2020'de kanuni bir düzenleme olarak ortaya çıkan bu hususların, günümüzde de, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin haksız fiil benzeri niteliği⁶⁰ dolayısıyla olsa gerek, haksız fiil hükümlerine kıyasen kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir⁶¹. Ancak her ne kadar gerçek olmayan vekâletsiz iş görme haksız fiil benzeri bir kurum olsa da, devredilecek kazancın caydırıcılığına ve cezai işlevine zarar verecek ölçüde indirilmesinin veya ortadan kaldırılmasının hiç uygun olmadığı söylenebilir. Özellikle kişilik hakkıyla fikri hakların ihlalinde hâkim, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin bu niteliklerini daha çok gözetmeli, diğer bir deyişle önemli miktarda indirim yapmaktan kaçınılmalıdır. Zira gerçek olmayan vekâletsiz iş görme bu hakların ihlaline yönelik mücadelede en önemli araçlardan biridir⁶².

D. Zamanaşımı

İş sahibi için gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeden doğan alacağın tabi olduğu zanaşımı da öğretide tartışmalıdır. Bu husustaki bir görüşe göre, TBK m. 147 b.5'te (OR Art. 128 Ziff. 3) vekâlet sözleşmesinden doğan alacakların 5 yılda zanaşımına uğrayacağı düzenlendiğinden,

⁶⁰ WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 2, OR Art. 423 N. 5; BUCHER, s. 256; EREN, **Özel Hükümler**, s. 843. Haksız fiil niteliğinde olduğu görüşünde; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1368 GÜMÜŞ, s. 245; YÜKSEL, s. 65; ATLAN-KAZAN, s. 176, 177; UZUN-ŞENOL, s. 306. Ancak gerçek olmayan vekâletsiz iş görme ister haksız fiil ister haksız fiil benzeri olarak nitelendirilsin, her hâlükârda hukuka aykırı bir fiildir. TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 73, 115; TANDOĞAN, **C. II**, s. 677; EREN, **Özel Hükümler**, s. 843; GÜMÜŞ, s. 245; ARKAN-AKBİYİK, s. 20; BAŞ-SÜZEL, s. 54-55; ATLAN-KAZAN, s. 153-154; UZUN-ŞENOL, s. 307.

⁶¹ MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 12, 18; SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 121-122, 127, 173; WEBER, OR Art. 423 N. 15; ARKAN-AKBİYİK, s. 48-49; ATLAN-KAZAN, s. 169.

⁶² CHAPPUIS/WERRA, OR 2020 Art. 72 N. 2.

gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeden doğan talep de 5 yılda zamanaşımına uğramalıdır⁶³. Bir diğer görüşe göre, gerçek vekâletsiz iş görmede olduğu gibi, burada da TBK m. 146'da (OR Art. 127) öngörülen on yıllık zamanaşımı süresi uygulanmalıdır⁶⁴. Yargıtay da, istikrarlı bir biçimde, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin on yılda zamanaşımına uğrayacağına dair kararlar vermektedir⁶⁵. Nihayet öğretideki bir diğer görüşe göre, gerçek olmayan vekâletsiz iş görme hukuki niteliği itibarıyla bir haksız fiildir ve bu nedenle elde edilen kazancın devri talebine TBK m. 72'de (OR Art. 60) düzenlenen haksız fiil zamanaşımı uygulanmalıdır⁶⁶. Ancak bu görüşteki bazı yazarlara göre, gerçek olmayan vekâletsiz iş görme, aynı zamanda taraflar arasındaki bir sözleşme ilişkisinin ihlali niteliğinde ise zamanaşımı süresi TBK m. 146'ya göre on yıl olmalıdır⁶⁷. Öğretide gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin uygulama hallerinde özel bir zamanaşımı süresi söz konusu ise, buna uyulması gerektiği de haklı olarak belirtilmektedir⁶⁸.

OR 2020'de ise, kanuni zamanaşımı sürelerinde yeknesaklığın sağlanabilmesi amacıyla, tüm alacak talepleri için ortak bir zamanaşımı süresi belirlenmiştir (Art 149)⁶⁹. Buna göre, alacaklı, borçluyu ve alacak hakkına temel teşkil eden hususları öğrendiği andan itibaren üç yıl (Abs. 1) ve her halükârda muacceliyet tarihinden itibaren on yıl içerisinde talepte bulunmalıdır (Abs. 2), aksi halde alacak hakkı zamanaşımına uğrar.

Tüm alacak talepleri için ortak bir zamanaşımı süresi belirlemenin, gerçek olmayan vekâletsiz iş görme örneğinde olduğu gibi, zamanaşımı süresi bakımından tartışmalı olan alacaklarda, söz konusu tartışmalara son vereceği

⁶³ HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 496.

⁶⁴ BUCHER, s. 262; Murat AYDOĞDU/Nalan KAHVECİ, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 791.

⁶⁵ Yargıtay İBK, 04.06.1958 tarih E: 15 K: 6; Yargıtay 13. HD. 16.06.1981, E: 3881 K: 4515; Yargıtay 13. HD. 28.03.1989 tarih E: 1687 K: 2109 (Kararlar için bkz.; KARAHASAN, s. 1093-194, 1098); Yargıtay 1. HD., 16.12.2013 tarih E: 13990 K: 18046 (LEXPERA, erişim: 19.04.2018).

⁶⁶ MAISSEN/HUGUENIN/JENNY, **CHK**, OR Art. 423 N. 22; SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 133-134; WEBER, OR Art. 423 N. 17; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 7; Mehmet ERDEM, **Özel Hukukta Zamanaşımı**, On İki Levha, İstanbul, 2010, s. 169; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 73, 207; EREN, **Özel Hükümler**, s. 845; ARKAN-AKBİYİK, s. 59; ATLAN-KAZAN, s. 176.

⁶⁷ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 135; EREN, **Özel Hükümler**, s. 846.

⁶⁸ BAŞ-SÜZEL, s. 134.

⁶⁹ Florent THOUVENİN/Tina PURTSCHERT, OR 2020 Art. 149 N. 1.

ve uygulama için büyük bir kolaylık sağlayacağı açıktır. Ancak genel olarak bakıldığında, kısa sürenin yanında bir de uzun süre belirlenimin sözleşme hukukuna tamamen yabancı olduğu da gözden kaçırılmamalıdır⁷⁰.

II. GERÇEK OLMAYAN VEKÂLETSİZ İŞ GÖRMENİN SİSTEMATİK AÇIDAN TBK'DAKİ YERİ

A. Genel Olarak

Gerçek olmayan vekâletsiz iş görme, gerçek vekâletsiz iş görme ile birlikte TBK'nın “*Özel Borç İlişkileri*” ile ilgili İkinci Kısım'ının “*Vekâlet İlişkileri*” başlıklı Dokuzuncu Bölümü'nden sonra Onuncu Bölümü'nde düzenlenmiştir (m. 526-531, OR Art. 419-424). Öğretide, vekâletsiz iş görmenin genellikle vekâletin verdiği yetkilerin aşılması şeklinde ortaya çıktığı ve iş sahibinin yapılan işi uygun bularak vekâlete ilişkin hükümlerin uygulanmasını sağlayabildiği (TBK m. 531, OR Art. 424) gerekçesiyle bu tür bir sistematığın tercih edildiği belirtilmektedir⁷¹.

Aslında konunun bu şekilde sistematize edilmesinin tarihi nedenleri de mevcuttur⁷². Vekâletsiz iş görmenin ilk kez ele alınarak düzenlendiği Roma hukukunda⁷³ başlangıçta bir kişinin vekâleti olmaksızın başkasının işleriyle

⁷⁰ HONSELL de, 10 yıllık kesin bir sürenin yanında 3 yıllık göreceli zamanaşımı süresinin sadece haksız fiil ve tehlike sorumluluğunda bir anlam ifade ettiği, sözleşmede ise durumun farklı olduğu gerekçesiyle bu düzenlemeyi eleştirmektedir. Heinrich HONSELL: “*İsviçre Borçlar Kanunu/OR 2020'ye İlişkin Eleştirel Düşünceler*” (Çev. Ümmühan KAYA), **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, C. 2, Sa. 2, 2017, s. 196-197. Gerçekten de haksız fiilde, mağdurun faili ve zararı bilmeme ihtimali oldukça yüksektir. Sebepsiz zenginleşmede de fakirleşenin zenginleşeni ve fakirleşme miktarını bilmemesi ihtimali mevcuttur. Bu nedenle sadece haksız fiil ve sebepsiz zenginleşme için, bir hakkın talep edilip edilmeyeceğine ilişkin açıklığın hızlı bir şekilde sağlanması açısından kısa bir sürenin öngörülmesi hükmün amacına uygun düşmektedir. Sözleşmede ise kural olarak, taraflar en başından beri birbirlerini tanımaktadırlar ve haklarına ilişkin bilgiye de sahiptirler. Bu nedenle burada ayrıca kısa bir süreye ihtiyaç duyulmamaktadır. Şayet bu tasarı aynen yasalaşırsa İsviçre hukukunda şimdiye kadar 10 yıllık zamanaşımına tabi olan sözleşme temelli talepler artık 3 yıl gibi çok kısa bir sürede zamanaşımına uğrayacaktır. HONSELL, s. 196.

⁷¹ SCHMID, **ZK**, OR Vor. Art. 419-424 N. 5; GÖKTÜRK, s. 523; BİLGE, s. 325. TANDOĞAN'a göre de, gerçek vekâletsiz iş görme, “*mevzuu bir iş görme olan hukuki muamele benzeri bir fiil mahiyetini arz ettiğinden, onun, halen BK. muzda olduğu gibi, iş görme aktileri arasında yer almasında bir mahzur yoktur. Bilâkis, bu mevkiin isabeti lehinde şunlar söylenmektedir: Vekâletsiz iş görme, ekseriya, bir iş görme akdinin bahşettiği salâhiyetin, hudutlarının aşılması dolayısı ile bahis mevzuu olur; diğer taraftan iş sahibinin icazeti üzerine vekâletsiz iş görmeye vekâlet akdi hükümleri kıyasen tatbik edilir.*”. TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 56.

⁷² SCHMID, **ZK**, OR Vor. Art. 419-424 N. 5; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 65.

⁷³ SCHMID, **ZK**, OR Vor. Art. 419-424 N. 9.

meşgul olması hoş karşılanmıyordu⁷⁴. Daha sonra bu hukuk sisteminde vekâletsiz iş görme bir başkasının hukuk alanına müdahale ederek, onu koruma, ona destek ve yardımcı olma temelinde⁷⁵, vekâlet sözleşmesi benzeri kurum olarak ele alınmıştı⁷⁶. Gerçek olmayan vekâletsiz iş görme halinde ise, yetkili olmadığı halde başkasının hukuk alanına müdahalede bulunmanın nedeni onu korumak, ona destek ve yardımcı olmak değil, bilakis bencil bir biçimde kendine menfaat sağlamaktı⁷⁷. Ancak aradaki bu önemli farka rağmen, her iki halde de başkasına ait bir iş görüldüğünden gerçek vekâletsiz iş görme için söz konusu olan davaya, gerçek olmayan vekâletsiz iş görme hallerinde de başvurulabileceği kabul edilmişti⁷⁸.

Roma hukukunda durum bu şekilde olmakla birlikte, günümüz kanunlarında aynı yaklaşımla gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin, gerçek vekâletsiz iş görme ile birlikte vekâlet sözleşmenin hemen ardından gelecek şekilde özel borç ilişkileri kapsamında düzenlenmesi öğretide haklı olarak eleştirilmektedir⁷⁹.

⁷⁴ Mustafa DURAL: “Roma Hukukunda Akit Benzerleri (*Quasi Contractus*)”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 33, Sa. 3-4, 1967, s. 259; Bülent TAHİROĞLU, **Roma Borçlar Hukuku**, Der, İstanbul, 2005, s. 283; Belgin ERDOĞMUŞ, **Roma Borçlar Hukuku Dersleri**, 4. Baskı, Der, İstanbul, 2011, s. 113, 114; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 5; BAŞ-SÜZEL, s. 11; ARKAN-AKBİYYİK, s. 12.

⁷⁵ Paul KOSCHAKER/Kudret AYİTER, **Modern Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Özel Hukukunun Ana Hatları**, 7. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1983, s. 255; Bülent TAHİROĞLU/Belgin ERDOĞMUŞ, **Roma Hukuku Meseleleri**, 3. Baskı, Der, İstanbul, 2003, s. 245-246; Türkân RADO, **Roma Hukuku Dersleri Borçlar Hukuku**, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1977, s. 173; ERDOĞMUŞ, s. 113; TAHİROĞLU, s. 283; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 488; BAŞ-SÜZEL, s. 9-10. Ancak iş gören mutlaka yaptığı masrafları iş sahibinden istemek (ve iş görmek suretiyle elde ettiklerini ona devretmek) niyeti ile işe girişmiş olmalıydı. DURAL, s. 260, 262; TAHİROĞLU, s. 284-285, 286; ERDOĞMUŞ, s. 114; TAHİROĞLU/ERDOĞMUŞ, s. 246; RADO, s. 173. Şayet sırf iyilik ve dostluk olsun diye işi yapmışsa bu halde bir bağışın gündeme geldiği kabul ediliyordu. TAHİROĞLU, s. 284, 286; KOSCHAKER/AYİTER, s. 255.

⁷⁶ SCHMID, **ZK**, OR Vor. Art. 419-424 N. 9; DURAL, s. 260; KOSCHAKER/AYİTER, s. 254; RADO, s. 173; TAHİROĞLU s. 282, 285; ERDOĞMUŞ, s. 112; TAHİROĞLU/ERDOĞMUŞ, s. 244-245; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 488; BAŞ-SÜZEL, s. 10-11.

⁷⁷ DURAL, s. 261; TAHİROĞLU/ERDOĞMUŞ, s. 247; KOSCHAKER/AYİTER, s. 255; BAŞ-SÜZEL, s. 11-12.

⁷⁸ SCHMID, **ZK**, OR Vor. Art. 419-424 N. 9; DURAL, s. 261-262; TAHİROĞLU/ERDOĞMUŞ, s. 247; KOSCHAKER/AYİTER, s. 255; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 10; BAŞ-SÜZEL, s. 12.

⁷⁹ SCHMID, **ZK**, OR 423, N. 6; WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 2, Art. 423 N. 2; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 71; EREN, **Özel Hükümler**, s. 843-844; SEROZAN, s. 139; GÜMÜŞ, s. 243-244; BAŞ-SÜZEL, s. 15-16; ARKAN-AKBİYYİK, s. 25, 76, 87, 102;

OR 2020’de, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye (Art. 69-72) ve hatta gerçek vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemeler (Art. 73-78) genel hükümlerde yapılmış olmakla birlikte, bu düzenlemeler de özellikle gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemenin sebepsiz zenginleşme kurumu altında yapılması nedeniyle tenkit edilebilir niteliktedir⁸⁰.

B. Öğretide SistematiK Açıdan İleri Sürülen Eleştiriler ve Olması Gereken Hukuk Bakımından İleri Sürülen Görüşler

1. Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme Bakımından

Sözleşme, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşme gibi başlı başına bir borç kaynağı olan gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin⁸¹, diğer borç kaynaklarının yanında TBK’nın Genel Hükümleri’nde yer alması gerekirken, Özel Borç İlişkileri ile ilgili kısımda ele alınması bazı sorunlara yol açmıştır. Özellikle cezai işlevi sayesinde caydırıcı bir nitelik taşıyan gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemeye TBK’nın özel hükümleri arasında yer verilmesi bu yararlı yaptırımın gözden kaçırılmasına sebep olmaktadır.

Şöyle ki; gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin yaptırımını olan elde edilen kazancın devri talebine birçok kanunda özel olarak yer verilmiştir. Örneğin, FSEK m. 70/1’de manevi hakları haleldar edilen kişinin, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat ödemesi için dava açabileceği ve mahkemenin, bu para yerine veya bunlara ek olarak başka bir manevi tazminat şekline de hükmedebileceği düzenlenmiştir. Aynı hükmün ikinci fıkrasında mali hakları haleldar edilen kimsenin, tecavüz edenin kusuru varsa haksız fiillere ilişkin hükümler çerçevesinde tazminat talep edebileceği belirtilmiştir. Hükmün üçüncü ve son fıkrasında ise, ilk iki fıkrada belirtilen hallerde, tecavüze uğrayan kimsenin tazminattan başka temin edilen karın kendisine verilmesini de isteyebileceği hükme bağlanmıştır. Görüldüğü gibi bu fıkrada aslında gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin özel bir görünümü düzenlenmiştir⁸².

ATLAN-KAZAN, s. 153, 183.

⁸⁰ HONSELL’e göre de: “Her ne kadar vekâletsiz işgörmenin sistematiK olarak genel hükümlere ait olduğu düşüncesi isabetli ise de, konunun vekâlet yerine sebepsiz zenginleşmede düzenlenmesi uygun değildir.” HONSELL, s. 191.

⁸¹ WEBER, OR Art. 423 N. 2; GÜMÜŞ, s. 243-244; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 64-65; EREN, **Özel Hükümler**, s. 829; BAŞ-SÜZEL, s. 229; ARKAN-AKBİYİK, s. 20, 102; ŞEN-DOĞRAMACI, s. 1490; ATLAN-KAZAN, s. 153.

⁸² Ahmet M. KILIÇOĞLU, **Sınai Haklarla Karşılaştırılmalı Fikri Haklar**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2006, s. 402; N. Şafak EREL, **Türk Fikir ve Sanat Hukuku**, 3. Baskı,

Sınai mülkiyet haklarının ihlali halinde elde edilen kazancın devri talebi ise, SMK m. 151’de düzenlenmiştir. “Yoksun kalınan kazanç” başlıklı bu hüküm şu şekildedir:

“(1) Hak sahibinin uğradığı zarar, fiili kaybı ve yoksun kalınan kazancı kapsar.

(2) Yoksun kalınan kazanç, zarar gören hak sahibinin seçimine bağlı olarak, aşağıdaki değerlendirme usullerinden biri ile hesaplanır:

a) Sınai mülkiyet hakkına tecavüz edenin rekabeti olmasaydı, hak sahibinin elde edebileceği muhtemel gelir.

b) Sınai mülkiyet hakkına tecavüz edenin elde ettiği net kazanç.

c) Sınai mülkiyet hakkına tecavüz edenin bu hakkı bir lisans sözleşmesi ile hukuka uygun şekilde kullanmış olması hâlinde ödemesi gereken lisans bedeli.

(3) Yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında, özellikle sınai mülkiyet hakkının ekonomik önemi veya tecavüz sırasında sınai mülkiyet hakkına ilişkin lisansların sayısı, süresi ve çeşidi, ihlalin nitelik ve boyutu gibi etkenler göz önünde tutulur.

(4) Yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında, ikinci fıkranın (a) veya (b) bentlerinde belirtilen değerlendirme usullerinden birinin seçilmiş olması hâlinde, mahkeme ürüne ilişkin talebin oluşmasında sınai mülkiyet hakkının belirleyici etken olduğu kanaatine varırsa, kazancın hesaplanmasında hakkaniyete uygun bir payın daha eklenmesine karar verir.

(5) Mahkeme, patent haklarına tecavüz hâlinde, patent sahibinin bu Kanunda öngörülen patenti kullanma yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğu kanaatine varırsa yoksun kalınan kazanç, ikinci fıkranın (c) bendine göre hesaplanır.

(6) Coğrafi işarete veya geleneksel ürün adına tecavüz hâlinde bu madde hükmü uygulanmaz.”.

Aslında bu hükmün ikinci fıkrasında yoksun kalınan kazancın hesaplanması usulü olarak belirlenen üç halden, yalnızca (a) bendi teknik anlamda yoksun kalınan kazancın hesabı usulüdür. Hükmün (b) bendinde ise

---

Yetkin, Ankara, 2009, s. 349; Temel NAL/Cahit SULUK/(Rauf KARASU), **Fikri Mülkiyet Hukuku**, Seçkin, Ankara, 2017, s. 147; TEKİNALP, s. 334; ÖZTAN, s. 677.

gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin yaptırımı olan kazanç devri talebine yer verilmiştir ki; bu, bir tazminat hesaplama yöntemi değildir. Bu nedenle bu hükmün isabeti tartışmaya açıktır⁸³.

FSEK ve SMK'da yer alan bu düzenlemeler göstermektedir ki; Kanun koyucu bile gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin TBK m. 530'daki düzenlemeyi yeterli görmeyerek bu hususta özel düzenlemeler yapmıştır. Bu durum, haksız rekabet halinde hâkimin, *tazminat olarak haksız rekabet neticesinde davalının elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına dahi hükmedebileceğine* ilişkin eski Türk Ticaret Kanunu'nun⁸⁴ 58. maddesinin (TTK m. 56) gerekçesinden de anlaşılmaktadır. Burada elde edilen kazancın devrine ilişkin hukuki meselenin, ülkemizde hemen hemen hiç uygulanmayan (eski) Borçlar Kanunu'nun⁸⁵ 414. maddesine (TBK m. 530) bırakılması yerine açık bir hükme bağlanarak, kanunların kolay tatbik edilmesine zemin hazırlanmış açıkça bildirilmiştir⁸⁶. Kanaatimizce, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin hükmün uygulanmamasının en önemli sebeplerinden biri de, sistematik olarak TBK'daki yeri dolayısıyla uygulamada gözden kaçırılabilmesidir⁸⁷.

Kanun koyucu, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin uygulama hallerini ayrıca düzenlemiştir. Bununla birlikte, bu düzenlemelerde kazanç devri talebinin tazminatla karıştırılması ve bir tazminat hesaplama yöntemi olarak görülerek yanlış bir biçimde ele alınması (SMK m. 151/2)⁸⁸; ayrıca bu düzenlemelerde, TBK m. 530'dan farklı ifadeler kullanmış olması, bazı

⁸³ Mülga 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (m. 66), Mülga 551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (m. 140) ve Mülga 554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (m. 52) bakımından benzer görüşte; KILIÇOĞLU, **Fikri Haklar**, s. 405-406; ARKAN-AKBİYİK, s. 94-10; BAŞ-SÜZEL, s. 157-159, 301-304.

⁸⁴ Kanun No: 6762, Kabul Tarihi: 29.06.1956, RG: 09.07.1956 - 9353.

⁸⁵ Kanun No: 818, Kabul Tarihi: 22.04.1926, RG: 29.04.1926 - 359.

⁸⁶ <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d10/c012/tbmm10012083.pdf>, erişim: 24.04.2018.

⁸⁷ SEROZAN, s. 139. TANDOĞAN'a göre ise, vekâletsiz iş görmenin, "...kanunda halen işgal ettikleri mevkiin isabetsiz olduğu söylenemez. Bazı müellifler, BK. md. 414 ün, şümulünün lâyıkıyla anlaşılmasını ve geniş tatbika mazhar olamamasını, onun vekâletsiz iş görme hükümleri arasında tabikatçıların gözüne çarpmasına atfetmektedirler. Fikrimizce, bir hükmün hakikî şümulü, ilmî araştırmalar ve kazaî içtihadlar vasıtasıyla taayyün ettikten sonra artık onun kanunun umumî veya hususî kısmında bulunmasının büyük bir ehemmiyeti yoktur.". TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 73.

⁸⁸ BAŞ-SÜZEL, s. 293-295, 302-304, 313-314; ARKAN-AKBİYİK, s. 88, 100.

sorunlara yol açmaktadır. Örneğin, haksız rekabete ilişkin TTK m. 56'nın lafzından elde edilen kazancın devrine hâkimin hükmedebileceği, ancak davacının bu talebi ileri süremeyeceği sonucu çıkarılmaktadır. Ancak bu sonuç öğretide kabul edilmemekte, hâkimin taleple bağlılığı ilkesi gereği, sadece davacının kazanç devri talep ettiği hallerde hâkimin buna hükmedebileceği belirtilmektedir⁸⁹.

Tüm bu açıklamalara göre, başlı başına bir borç kaynağı olan gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye, olması gereken hukuk bakımından, TBK'nın (OR) genel hükümleri arasında yer verilmesinin çok daha uygun olacağı⁹⁰ ve böylece bu önemli kurumun gözden kaçırılmasının önlenilebileceği söylenebilir. Bu sayede kurumun tanınırlığı ve uygulama alanı da genişleyebilecek ve mutlak hak ihlali yoluyla gerçekleşen gerçek olmayan vekâletsiz iş görme halleri bakımından ayrıca özel düzenleme yapma ihtiyacı sona erecektir. Hukuka aykırılık bağının kurulması gereken hallerde ise sadece genel hükümlerde yer alan gerçek olmayan vekâletsiz iş görme ile ilgili düzenlemeye yollama yapmakla yetinilebilecektir.

2. Gerçek Vekâletsiz İş Görme Bakımından

Gerçek olmayan vekâletsiz iş görme, hüküm ve sonuçları itibariyle vekâlet sözleşmesinden de gerçek vekâletsiz iş görmeden de oldukça farklıdır⁹¹. Gerçek vekâletsiz iş görme sözleşme (vekâlet) benzeri olsa da⁹², gerçek olmayan vekâletsiz iş görme haksız fiil benzeri bir kurumdur. Yine gerçek vekâletsiz iş görme halinde iş sahibi yapılan işi uygun bulabilir. Bu halde iş gören ve iş sahibi arasındaki ilişkiye artık vekâlet hükümleri uygulanır (TBK m. 531, OR Art. 424). Ancak kabul ettiğimiz görüş doğrultusunda gerçek

---

⁸⁹ Hüseyin ÜLGEN ve diğerleri, **Ticari İşletme Hukuku**, 5. Baskı, On İki Levha, İstanbul, 2015, s. 568; BAŞ-SÜZEL, s. 314; ARKAN-AKBİYİK, s. 89.

⁹⁰ SCHMID, **ZK**, OR 423, N. 6; WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 2, OR Art. 423 N. 2; KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, s. 71; EREN, **Özel Hükümler**, s. 843-844; SEROZAN, s. 139; GÜMÜŞ, s. 243-244; BAŞ-SÜZEL, s. 15-16; ARKAN-AKBİYİK, s. 25, 76, 87, 102; ATLAN-KAZAN, s. 153, 183.

⁹¹ BAŞ-SÜZEL, s. 229; ARKAN-AKBİYİK, s. 25, 76.

⁹² HUGUENIN, N. 1471, 1478; BUCHER, s. 256; WEBER, OR Vor. Art. 419-424 N. 2; TERCIER/PICHONNAZ/DEVELİOĞLU, s. 55-56; EREN, **Özel Hükümler**, s. 831; BAŞ-SÜZEL, s. 230. Hukuki işlem benzeri olduğu görüşünde; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 54; TANDOĞAN, **C. II**, s. 677; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1362; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 652. Genel olarak vekâletsiz iş görmenin sözleşme benzeri bir kurum olduğu görüşünde; GUHL/SCHNYDER, § 49 N. 37.

olmayan vekâletsiz iş görmede uygun bulma söz konusu olamaz⁹³. Zira bir kimse ancak kendi yararı gözetilerek yapılan bir işi uygun bulabilir⁹⁴. Elbette iş sahibinin iş görene karşı sahip olduğu hakları ileri sürmekten kısmen veya tamamen feragat etmesi mümkündür⁹⁵.

Tüm farklılıklarına rağmen gerçek olmayan vekâletsiz iş görme ile gerçek vekâletsiz iş görmenin bazı ortak yönlerinin bulunduğu da inkâr edilemez bir gerçektir. Öncelikle tarafları arasında yasal bir borç ilişki yaratan her iki halde de başkasına ait bir iş yetkisiz olarak görülmektedir⁹⁶. Ayrıca gerçek vekâletsiz iş görme ile ilgili bazı kanuni düzenlemeler, gerçek olmayan vekâletsiz iş görme için de uygulanabilir niteliktedir. Gerçek vekâletsiz iş görmede iş görenin sorumluluğuna ilişkin TBK m. 527 (OR Art. 420)⁹⁷ ve iş görenin ehliyetsizliğine ilişkin TBK m. 528 (OR Art. 421)⁹⁸ buna örnek gösterilmektedir.

Bu noktada sadece gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemeyi TBK'nın Genel Hükümler Kısmı'na taşıyıp, gerçek vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemeleri Özel Borç İlişkileri Kısmı'nda bırakmak isabetli

⁹³ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 146; OR Art. 424 N. 6-7; WEBER, OR Art. 424 N. 3; BECKER, s. 790; ARKAN-AKBİYİK, s. 52; EREN, **Özel Hükümler**, s. 829, 840, 850; GÜMÜŞ, s. 241. Ancak gerçek olmayan vekâletsiz iş görme halinde de, yapılan işin uygun bulunabileceği görüşünde olanlar mevcuttur; BİLGE, s. 332; TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 248; TANDOĞAN, **C. II**, s. 677; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 1370-1371; YÜKSEL, s. 75; BAŞ-SÜZEL, s. 141-142; ATLAN-KAZAN, s. 175; Yargıtay HGK 29.01.1964 tarih E: 95/D-3 K: 89; Yargıtay 4. HD. 04.07.1975 tarih E:7761 K: 8709; Yargıtay 8. HD. 22.04.1985 tarih E: 4674 K: 4496; Kararlar için bkz.; KARAHASAN, s. 1107- 1108. Uygun bulmaya ilişkin düzenlemenin (TBK m. 531) gerçek olmayan vekaletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemeden (TBK m. 530) sonra gelmesi nedeniyle, gerçek olmayan vekaletsiz iş görmeyi de kapsadığı ileri sürülmektedir. YÜKSEL, s. 75; BAŞ-SÜZEL, s. 142. Kanaatimizce bir kişi ancak kendi yararı gözetilerek yapılan bir işi uygun bulabileceğinden, bu durum vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemelerin kendi içindeki sistematığının de uygun olmadığını göstermektedir.

⁹⁴ Gerçek olmayan vekâletsiz iş görmede iş sahibinin vereceği rızanın sadece mevcut haksız fiil bakımından bir hukuka uygunluk sebebi oluşturacağı görüşünde; GÜMÜŞ, s. 241.

⁹⁵ EREN, **Özel Hükümler**, s. 850.

⁹⁶ BUCHER, 257-258; TANDOĞAN, **C. II**, s. 678-680; YÜKSEL, s. 19-22, 65; BAŞ-SÜZEL, s. 14, 231; UZUN-ŞENOL, s. 307.

⁹⁷ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423 N. 144; WEBER, OR Art. 423 N. 12; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 5; HUGUENIN, N. 2181; TANDOĞAN, **C. II**, s. 681-682; EREN, **Özel Hükümler**, s. 849; BAŞ-SÜZEL, s. 72-73; ARKAN-AKBİYİK, s. 44-46; ATLAN-KAZAN, s. 165-167.

⁹⁸ TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 199; BAŞ-SÜZEL, s. 95; ARKAN-AKBİYİK, s. 51; ATLAN-KAZAN, s. 170.

değildir. Bu iki kurumun da bir arada, vekâletsiz iş görme üst başlığı altında TBK'nın Genel Hükümleri arasında düzenlenmesi daha uygun olacaktır⁹⁹. Öğretide de gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin yanı sıra gerçek vekâletsiz iş görmenin de sözleşme niteliği taşımayan (sözleşme benzeri) yasal bir borç ilişkisi olarak, TBK'nın Genel Hükümler Kısmı'nda düzenlenmesi gerektiği ileri sürülmektedir¹⁰⁰.

Ancak bizim de katıldığımız bu görüşün aksine, gerçek vekâletsiz iş görme en nihayetinde vekâlet sözleşmesi benzeri bir borç ilişkisi yarattığından, bu husustaki düzenlemenin vekâlet sözleşmesinden sonra yer alması gerektiği kabul edilse bile, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenleme yine de TBK'nın genel hükümleri arasında yapılmalıdır. Zira gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin vekâlet sözleşmesi ile hiçbir bağlantısı yoktur. Diğer bir deyişle, gerçek vekâletsiz iş görmenin TBK'daki mevcut yerini koruması söz konusu olsa bile, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenleme, olması gereken hukuk bakımından, yine de TBK'nın Genel Hükümlerinde yapılmalıdır.

C. OR 2020'deki Durum

Gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemenin genel hükümler arasında yer alması gerektiği görüşü ile paralel olarak, OR 2020'de gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenleme (Art. 69-72), "*Haksız elde edilen kazancın iadesi*" başlığıyla haksız (sebepsiz) zenginleşme kurumunun kapsamında yapılmıştır (Art. 64-72). Hatta caiz gerçek vekâletsiz iş görmeye dair düzenlemeler bile, genel hükümler kısmında haksız zenginleşmenin hemen ardında yer almıştır (Art. 73-78). Böylece borç kaynakları OR 2020'de sözleşme (Art. 1-45), haksız fiil (Art. 46-63), haksız zenginleşme (haksız zenginleşme ve haksız elde edilen kazanç, Art. 64-72), gerçek vekâletsiz iş görme (Art. 73-78) ve tasfiye (Art. 79-85) şeklinde sıralanmıştır.

Her ne kadar OR 2020'de vekâletsiz iş görmeye genel hükümlerde yer verilmesi isabetli olsa da, bu düzenleme birçok yönden eleştirilebilir

⁹⁹ TANDOĞAN, aslında vekâletsiz iş görmenin özel hükümlerde düzenlenmiş olmasının herhangi bir sakınca taşımadığı görüşünde olmakla birlikte (**Vekâletsiz İş Görme**, s. 56, 73), şayet ilgili düzenleme genel hükümlere taşınacaksa, bunun bir bütün olarak yapılması gerektiğini de ileri sürmektedir: "*Vekâletsiz iş görme, müstakil bir borç kaynağı olarak, umumî kısma nakledilse dahi, onun tecviz edilen ve edilmeyen neveleri bir arada tanzim olunmalıdır*". TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş Görme**, s. 73; ayrıca bkz.; s. 56.

¹⁰⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 71; GÜMÜŞ, s. 225.

niteliktedir. İlk olarak, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenlemenin haksız (sebepsiz) zenginleşme üst başlığı altında yer almasının oldukça isabetsiz olduğu söylenebilir¹⁰¹. Herhalde bu durum, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin öğretilde sebepsiz zenginleşmeye, özellikle de müdahale yoluyla gerçekleşen sebepsiz zenginleşmeye benzetilmesinden¹⁰² ve TBK m. 530'un da sebepsiz zenginleşmeye yönelik bir atf içermesinden¹⁰³ kaynaklanmaktadır. İyiniyetli gerçek olmayan vekâletsiz iş görene de sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanması gerektiği ileri sürülmektedir¹⁰⁴. Ayrıca Anglosakson hukukunda da gerçek olmayan vekâletsiz iş görme haksız zenginleşme üst başlığı altında ele alınmaktadır¹⁰⁵.

Hâlbuki gerçek olmayan vekâletsiz iş görme, sebepsiz zenginleşmeye nispeten haksız fiile daha çok benzemektedir¹⁰⁶ ve bu nedenle öğretilde de haksız fiil benzeri olarak nitelendirilmektedir. Ancak bu niteliğine rağmen ilgili düzenlemenin haksız fiil başlığı altında yapılması düşünülmeyeceği gibi, bu borç kaynağının sırf sebepsiz zenginleşmeye benzerliği dolayısıyla bu kapsamda ele alınması da düşünülmemelidir. Sonuç olarak, haksız fiilden ve sebepsiz zenginleşmeden bağımsız bir borç kaynağı olan gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin bu kurumlar kapsamında ele alınmaması gerektiği söylenebilir.

Daha önce de değinildiği gibi, OR 2020'de gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin yaptırımında elde edilen kazancın belirlenmesi ve devredilmesi bakımından haksız fiilde zararın belirlenmesi ve tazminat miktarının tespitine benzer düzenlemeler yapılmıştır. Diğer bir deyişle, elde edilen kazancın devri borcunun varlığı ve kapsamı bakımından hâkime geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Ancak her ne kadar gerçek olmayan vekâletsiz iş görme haksız fiil benzeri bir kurum olsa da, hâkimin devredilecek menfaatin caydırıcılığına ve

¹⁰¹ HONSELL, s. 191.

¹⁰² WEBER, OR Art. 423 N. 9-10; GUHL/SCHNYDER, § 49 N. 45; BUCHER, s. 262; ANTALYA, c. 580; BAŞ-SÜZEL, s. 237.

¹⁰³ WEBER, OR Art. 423 N. 18; GÜMÜŞ, s. 249; YÜKSEL, s. 68-69; ŞEN-DOĞRAMACI, s. 1499-1500.

¹⁰⁴ SCHMID, **ZK**, OR Art. 423, N. 34, 164; WEBER, OR Art. 423 N. 8; RUDOLPH, **OFK**, OR Art. 423 N. 3; HUGUENIN, N. 1799, 1826, 2189; TERCIER/PICHONNAZ/DEVELİOĞLU, s. 559; AKSOY, s. 110; SEROZAN, s. 324-325; GÜMÜŞ, s. 252; BAŞ-SÜZEL, s. 50-51; ARKAN-AKBİYİK, s. 42, 74; ŞEN-DOĞRAMACI, s. 1499.

¹⁰⁵ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz.; BAŞ-SÜZEL, s. 237 dn. 1018.

¹⁰⁶ Gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin diğer talep temelleri arasında en çok haksız fiile yakın durduğu görüşünde; BAŞ-SÜZEL, s. 235.

cezai işlevine zarar verecek ölçüde indirilmesine veya ortadan kaldırılmasına hükmedebilmesinin uygun olmadığı belirtilmelidir. Hâkimin takdir yetkisini bu yönde kullanması halinde, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin diğer borç kaynaklarına nispeten alacaklı bakımından sahip olduğu avantaj da büyük ölçüde ortadan kalkacaktır.

OR 2020’de gerçek vekâletsiz iş görmenin bağımsız bir borç kaynağı olarak genel hükümler kapsamında ele alınması ise oldukça isabetlidir. Ancak burada gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin gerçek vekâletsiz iş görme ile birlikte ele alınması daha uygun olabilirdi. Zira tüm farklılıklarına rağmen gerçek olmayan vekâletsiz iş görme ile gerçek vekâletsiz iş görmenin bazı ortak yönlerinin bulunduğu inkâr edilemez bir gerçektir ve her ikisinin de vekâletsiz iş görme başlığı altında diğer borç kaynaklarından bağımsız olarak düzenlenmesinde hiçbir sakınca yoktur.

D. Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görmenin Olması Gereken Hukuk Bakımından TBK’nın Genel Hükümleri Arasındaki Yeri

Asli bir borç kaynağı olan gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye, olması gereken hukuk bakımından sözleşme, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşme gibi TBK’nın genel hükümleri arasında yer verilmesi gerektiği tespit edildikten sonra, yine olması gereken hukuk bakımından gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin TBK’nın genel hükümleri arasındaki yeri de belirlenmelidir.

Öğretideki bir görüşe göre, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye (ve hatta vekâletsiz iş görmeye)¹⁰⁷ ilişkin düzenleme, sebepsiz zenginleşmeden hemen sonra yapılmalıdır¹⁰⁸. Böylece vekâletsiz iş görme, sözleşme, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden sonra dördüncü borç kaynağı olarak TBK’nın genel hükümleri arasındaki yerini almış olacaktır¹⁰⁹.

OR 2020’de ise, borç kaynakları sözleşme, haksız fiil, sebepsiz zenginleşme (haksız zenginleşme ve haksız elde edilen kazanç), gerçek vekâletsiz iş görme ve sözleşmenin tasfiyesi sıralamasıyla yapılmıştır.

Kanaatimizce, vekâletsiz iş görmenin asli bir borç kaynağı olarak haksız fiilden hemen sonra düzenlenmesi, sistematik açıdan çok daha uygun olacaktır. Bu halde borç kaynakları TBK’nın Genel Hükümler Kısmı’nda sözleşme, haksız fiil, sözleşme benzeri - haksız fiil benzeri (vekâletsiz iş görme) ve sebepsiz zenginleşme olarak sıralanacaktır.

---

¹⁰⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 71.

¹⁰⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 71; ARKAN-AKBIYIK, s. 102; BAŞ-SÜZEL, s. 371.

¹⁰⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 71.

SONUÇ

Başlı başına bir borç kaynağı olan gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin, TBK'nın Genel Hükümleri arasında düzenlenmesi gerekirken, TBK'nın özel borç ilişkilerini düzenleyen İkinci Kısım'ında yer alması uygun değildir. Gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin (gerçek vekâletsiz iş görme ile birlikte) asli bir borç kaynağı olarak haksız fiilden hemen sonra düzenlenmesi, sistemik açıdan çok daha uygun olacaktır.

Gerçek vekâletsiz iş görmenin TBK'daki mevcut yerini koruması söz konusu olsa bile, gerçek olmayan vekâletsiz iş görmeye ilişkin düzenleme, olması gereken hukuk bakımından, yine de TBK'nın genel hükümlerinde yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKKANAT, Halil: **Türk Medeni Hukukunda İyiniyetin Korunması**, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2010.
- AKSOY, Hüseyin Can: “*Vekâletsiz İş Görende İş Vekâletsiz Olarak Görme Bilinci Aranmalı mıdır*”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 75, Sa. 1, 2017, s. 93-121.
- ATLAN-KAZAN, Hülya: “*Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme*”, **Sakarya Hukuk Dergisi**, C. 2, Sa. 2, 2014, s. 149-186.
- ANTALYA, O. Gökhan: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler: Haksız Fiil ve Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri**, C. II, Legal, İstanbul, 2015.
- ARKAN-AKBİYİK, Azra: **Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme**, Alfa, İstanbul, 1999.
- AYDOĞDU, Murat/KAHVECİ, Nalan: **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- BAŞ-SÜZEL, Ece: **Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görme - Menfaat Devri Yaptırımı** Oniki Levha, İstanbul, 2015.

- BECKER, Herman: **İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi**, İkinci Bölüm Çeşitli Sözleşme İlişkileri Madde: 184-551 (Çev. A. Suat DURA), Yargıtay Yayınları, Ankara, 1993.
- BİLGE, Necip: **Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1971.
- BUCHER, Eugen: **OR Besonderer Teil**, 3. Auflage, elektronischen Version, 1988, (<http://www.eugenbucher.ch/obligationenrecht/or-besonderer-teil-3-auflage-1988/>, erişim: 08.05.2018).
- BUSSY, André: **İsviçre - Türk Hukukunda Sebepsiz Zenginleşme (Haksız İktisap)** (Çev. Kemal Tahir GÜRSOY), Ankara, 1948.
- DURAL, Mustafa: “*Roma Hukukunda Akit Benzerleri (Quasi Contractus)*”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 33, Sa. 3-4, 1967, s. 257-272.
- DURAL, Mustafa/SARI, Suat: **Türk Özel Hukuku: Temel Kavramlar ve Medenî Kanununun Başlangıç Hükümleri**, C. I, 10. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2015.
- ERDEM, Mehmet: **Özel Hukukta Zamanaşımı**, On İki Levha, İstanbul, 2010.
- EREL, N. Şafak: **Türk Fikir ve Sanat Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin, Ankara 2009.
- EREN, Fikret: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Baskı, Yetkin, Ankara, 2012 ve 21. Baskı, Yetkin, Ankara, 2017. (EREN, **Genel Hükümler**)
- EREN, Fikret: **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 4. Baskı, Yetkin, Ankara, 2014. (EREN, **Özel Hükümler**)
- ERDOĞMUŞ, Belgin: **Roma Borçlar Hukuku Dersleri**, 4. Baskı, Der, İstanbul, 2011.
- GÖKTÜRK, Hüseyin Avni: **Borçlar Hukuku İkinci Kısım: Akdin Muhtelif Nevileri**, Güney, Ankara, 1951.
- GUHL, Theo/SCHNYDER, K. Anton ve diğerleri.: **Das Schweizerische Obligationenrecht mit Einschluss des Handels- und Wertpapierrechts**, 9. Auflage, Schulthess, 2000. (SWISSLEX)
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper: **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. II, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014.

- HATEMİ, Hüseyin/SEROZAN, Rona/ARPACI, Abdülkadir: **Borçlar Hukuku Özel Bölüm**, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1992.
- HATEMİ, Hüseyin/GÖKYAYLA, Emre: **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.
- HELVACI, Serap/AYDIN, Gülşah Sinem: “*Kişilik Hakkı İhlâlinden Doğan Vekâletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu*”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C.23, Sa. 1, 2017, s. 265-301.
- HONSELL, Heinrich: “*İsviçre Borçlar Kanunu/OR 2020’ye İlişkin Eleştirel Düşünceler*” (Çev. Ümmühan KAYA), **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, C. 2, Sa. 2, 2017, s. 187-197.
- HUGUENIN, Claire: **Obligationenrecht - Allgemeiner und Besonderer Teil**, Schulthess, 2012. (SWISSLEX)
- KARAHASAN, Mustafa Reşit: **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. 5, Beta, İstanbul, 2004.
- KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, Necip: **Borçlar Hukuku Genel Bölüm: Borçlar Hukukuna Giriş-Hukuki İşlem-Sözleşme**, C. I, 6. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2014.
- KOSCHAKER, Paul/ayİTER, Kudret: **Modern Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Özel Hukukunun Ana Hatları**, 7. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1983.
- KILIÇOĞLU, M. Ahmet: **Snai Haklarla Karşılaştırılmalı Fikri Haklar**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2006. (KILIÇOĞLU, **Fikri Haklar**)
- KILIÇOĞLU, M. Ahmet: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 19. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2015. (KILIÇOĞLU, **Genel Hükümler**)
- KUNTALP, Erden ve diğerleri: **Türk Borçlar Kanunu Tasarısı’na İlişkin Değerlendirmeler**, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2005.
- MAISSEN, Eva/Claire HUGUENIN, Claire/ JENNY M. Reto: **CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht: Vertragsverhältnisse Teil 2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft Art. 319-529 OR**, (Hrsg. Claire HUGUENIN/ Markus MÜLLER-CHEN), 3. Auflage, Schulthess, 2016. (SWISSLEX)
- NOMER, Hâluk Nami: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Baskı, Beta, İstanbul, 2015.

- NOMER ERTAN, Füsün: **Haksız Rekabet Hukuku**, On İki Levha, İstanbul, 2016.
- OĞUZMAN, M. Kemal/BARLAS, Nami: **Medeni Hukuk: Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar**, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s. 248.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 1, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 2, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017. (OĞUZMAN/ÖZ, C. 2)
- ÖZ, Turgut: **Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme: Borçlar Kanunu 61-66. Maddelerine İlişkin İçtihatlar İle**, Kazancı, İstanbul, 1990.
- ÖZKAYA, Eraslan: **Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması**, 3. Baskı, Seçkin, Ankara, 2013.
- ÖZTAN, Fırat: **Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2008.
- RADO, Türkân: **Roma Hukuku Dersleri Borçlar Hukuku**, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1977.
- REİSOĞLU, Sefa: **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 23. Baskı, Beta, İstanbul, 2012.
- RUDOLPH, Roger: **OFK - OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht**, (Hrsg. Jolanta KREN KOSTKIEWICZ, Stephan WOLF, Marc AMSTUTZ, Roland FANKHAUSER), 3. Auflage Orell Füssli Verlag, 2016. (SWISSLEX)
- SCHMID, Jörg: **ZK - Zürcher Kommentar Band/Nr. V/3a: Die Geschäftsführung ohne Auftrag, Art. 419-424 OR Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)**, (Hrsg. Peter GAUCH), 3. Auflage, Schulthess, 1993. (SWISSLEX)
- Schweizer Obligationenrecht 2020 Entwurf für einen neuen allgemeinen Teil / Code des obligations suisse 2020 - Projet relatif à une nouvelle partie générale**, (Hrsg. Claire HUGUENIN, Reto M. HILTY), Schulthess, 2013. (Christine CHAPPUIS/Jacques de WERRA - Claire HUGUENIN/Christine CHAPPUIS - Florent THOUVENIN/Tina PURTSCHERT, OR 2020) (SWISSLEX)

- SEROZAN, Rona: **Borçlar Hukuku Genel Bölüm: İfa-İfa Engelleri-Haksız Zenginleşme**, C. III, 6. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2014.
- SULUK, Cahit/KARASU, Rauf/NAL, Temel: **Fikri Mülkiyet Hukuku**, Seçkin, Ankara, 2017.
- ŞEN-DOĞRAMACI, Hayriye: “*Bir Borç Kaynağı Olarak Vekâletsiz İş Görme*”, **Medeni Kanun’un ve Borçlar Kanunu’nun 90. Yılı Uluslararası Sempozyumu: 1926’dan Günümüze Türk-İsviçre Medeni Hukuku**, C. II, Yetkin, Ankara, 2017, s. 1489-1502.
- TAHİROĞLU, Bülent: **Roma Borçlar Hukuku**, Der, İstanbul, 2005.
- TAHİROĞLU, Bülent/ERDOĞMUŞ, Belgin: **Roma Hukuku Meseleleri**, 3. Baskı, Der, İstanbul, 2003.
- TANDOĞAN, Halûk: “*Vekâletsiz İş Görenin Ücret Talebi*”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, Sa. 1-2, 1955, s. 384-391.
- TANDOĞAN, Halûk: **Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk - İsviçre Hukuku Bakımından Vekâletsiz İş Görme**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1957. (TANDOĞAN, **Vekâletsiz İş görme**)
- TANDOĞAN, Halûk. **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. 2, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010. (TANDOĞAN, **C. II**)
- TERCIER, Pierre/PICHONNAZ, Pascal/DEVELİOĞLU, H. Murat, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, On İki Levha, İstanbul, 2016.
- TEKİNALP, Ünal: **Fikri Mülkiyet Hukuku**, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012.
- von TUHR, Andreas: **Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı**, C. 1-2 (Çev. Cevat EDEGE), Yargıtay Yayınları, Ankara, 1983.
- UZUN-ŞENOL, Pınar: “*Vekâletsiz İş Görmede İş Görenin Hukuki Durumu*”, **FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, Sa. 3, 2014, s. 293-309.
- ÜLGİN, Hüseyin ve diğerleri: **Ticari İşletme Hukuku**, 5. Baskı, On İki Levha, İstanbul, 2015.
- WEBER, H. Rolf: **Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht Obligationenrecht I Art. 1-529 OR**, 2. Auflage, (Hrsg. Heinrich HONSELL, Nedim Peter VOGT, Wolfgang WIEGAND), Helbing Lichtenhahn, Basel und Frankfurt am Main, 1996.

YAVUZ, Cevdet/ACAR, Faruk/ÖZEN, Burak: **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 10. Baskı, Beta, İstanbul, 2014.

YÜKSEL, Sera Reyhani: **Vekâletsiz İş Görme Kısa Şerhi**, (Ed. Hakan TOKBAŞ), Aristo, İstanbul, 2018.

ZEVKLİLER, Aydın/GÖKYAYLA, K. Emre: **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 14. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara 2014.

